

יואל זרון - מנהל מקצועי, שיאון
yoel@sion-israel.com

פוריות בעדר הישראלי

שליש ראשון 2013

מתוך הסקירה השבועית למזריעים

מנהג קבוע אימץ ד"ר יואל זרון, להוציא סקירה שבועית לעובדים, הסקירה מושקעת מאוד ויש בה תמונת מצב עדכנית, הנחיות שוטפות למזריעים וגם התייחסות לתאריכים מיוחדים בחיי העובדים. ישר כוח ליואל על ההתמדה והמקצועיות של הסקירה

פוריות

בימים אלה של תחילת אוגוסט, הרפתות נכנסות לחודשי הקיץ העיקריים, כשבכל שנה, משפיעים בצורה שלילית על מדדי הפוריות. עברנו את יולי בטמפרטורות סבירות ואף טובות, והנה מגיע אוגוסט, שבתחילתו,

משק שיתמיד לאורך זמן, בהזת הזרעות ראשונות של שלוחות העגלות והמבכירות לשליש הראשון של השנה, אמור לראות "פרי לעמלו" בהזרעת שלוחות הבוגרות עוד לפני כניסת הקיץ - סתיו

טמפרטורות גבוהות יותר. נתוני הפוריות הארציים, ניתנים בצורה מהימנה כשלושה חודשים אחורה, כך שבתחילת אוגוסט אפשר לדווח על הפוריות עד (וכולל) אפריל.

בטבלה 1. מוצגת העלייה המכוננת של מספר הזרעות הראשונות בשלוחות העגלות בין החודשים ינואר לאפריל. בשנים 2011 ו-2012 החודש עם מרבית הזרעות היה אפריל לעומת מרץ בשנת 2013. בהזת הזרעות הראשונות לשליש הראשון של השנה, מתווספת גם שלוחות המבכירות. גם כאן, רואים עלייה מתמדת של הזרעות ראשונות בין חודש ינואר לאפריל, דיומה בין 2011 ל-2012: אפריל, מספר הזרעות הראשונות הגבוה ביותר.

טבלה 1. מספר הזרעות ראשונות בשליש הראשון של שנים 2011-2013 במשק השיתופי

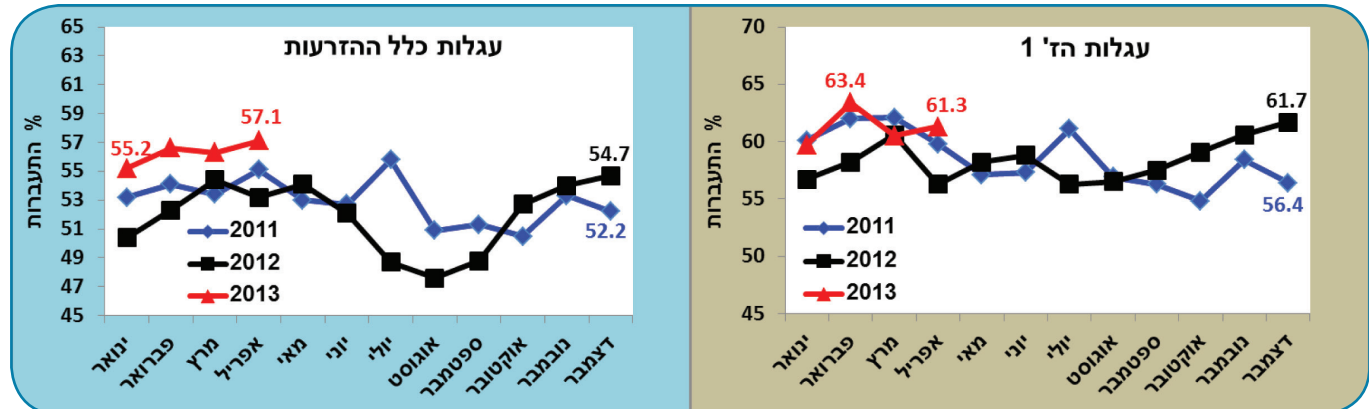
מספר הזרעות ראשונות - משק שיתופי					שנה	שלוחה
סה"כ	אפריל	מרץ	פברואר	ינואר		
7,200	2,308	1,708	1,441	1,743	2011	עגלות
8,210	2,908	2,181	1,601	1,520	2012	
8,511	2,333	2,491	1,985	1,702	2013	
5,492	1,822	1,370	1,020	1,280	2011	מבכירות
5,902	1,844	1,492	1,265	1,301	2012	
5,806	1,752	562	1,236	1,256	2013	
13,427	3,245	3,465	3,158	3,559	22011	בוגרות
14,488	3,641	3,669	3,400	3,778	2012	
13,066	3,015	3,556	3,160	3,335	2013	

מגמה זו היא חיובית ואמורה להשפיע על שלוחות הבוגרות, בעלת מדדי פוריות נמוכים יותר, לעומת העגלות והמבכירות. יש הטוענים, שרצוי אף להקדים ולהזיז את הזרעות הראשונות לתחילת דצמבר עם מגמת עלייה עד פברואר-מרץ. משק שיתמיד לאורך זמן, בהזת הזרעות ראשונות של

ד"ר יואל זרון ביום עיון במפעלי העמק

טבלה 2: ממוצע אחוזי ההתעברות לתקופת ינואר-אפריל בשנים 2011-2013 במשק השיתופי

ממוצע אחוזי ההתעברות לתקופת ינואר-אפריל			
שלושה	שנה	אחוז התעב. הזרעה 1	אחוז התעב. כלל הזרעות
עגלות	2011	61.0	54.0
	2012	58.0	52.6
	2013	61.2	56.3
מבכירות	2011	46.9	40.9
	2012	45.1	40.5
	2013	48.4	43.5
בוגרות	2011	35.5	35.7
	2012	32.8	33.6
	2013	35.3	35.8

שלוחות העגלות והמבכירות שליש הראשון של השנה, אמור לראות "פרי לעמלו" בהזרעת שלוחות הבוגרות עוד לפני כניסת הקיץ-סתיו (אוגוסט-אוקטובר). כמובן שמדיניות זו חייבת להיבחן לאור גורמים נוספים הקיימים ברפת.

דוגמה: בביקורנו האחרון במשקי הערבה, דווח לנו מרפנני האזור, על עקה מרובה של הפרות המתחילה להתבטא כבר בחודש יוני ולעתים אף במאי. כאן, מדיניות הזאת ההזרעות לפוריות טובה יותר של כלל העדר רצויה לחודשים מוקדמים יותר (התחלה באוקטובר או נובמבר). בערבה, כמעט ואין עונות מעבר של אביב וסתיו. קיים קיץ ארוך וחם שבעקבותיו, כמעט ללא הסתיו, חורף.

הזאת ההזרעות הראשונות תתנגש עם מדיניות קנס פרס לחלב הנהוגה בכלל הארץ. מהו השיקול הנכון יותר של מרכז הרפת? האם הזאת ההזרעות לטובת מדדי פוריות טובים יותר, או ייצור חלב בקיץ הזוכה במחיר טוב יותר? האם להשקיע במערכת צינון נוספת, יקרה, השתפר את מדדי הפוריות, האם משתלם בהיבט הכלכלי? שיקולים מורכבים ומאתגרים החוצים, ולעתים אף מתנגשים, עם המלצות המערכת המרכזית, הנכונות בחבלי ארץ אחרים.

טבלה 2. מראה את המגמה המסתמנת בעגלות ובמבכירות לאחוזי התעברות טובים יותר בשליש הראשון של שנת 2013 לעומת 2012 ו-2011. מגמה זו אף טובה יותר באחוזי ההתעברות של כלל ההזרעות.

עבודת המזריעים בשטח: אין להפסיד ולהזריע יותר מ-6 פרות במהלך אחד. במידה ועומדות 10 פרות להזרעה, על המזריע לבצע את מהלך ההזרעה פעמיים. המהלך הזה חיוני מאוד, ובמיוחד בקיץ, שבו הטמפרטורות עולות לגבהים. טמפרטורה של 30°C לזמן רב, חושפת את תאי הזרע בקשיית לגלצורול (חומר המוסף לחומר המיחול וחיוני להקפאת תאי הזרע) וגורמות לירידה בחיוניותו. ההזרעה בחלוקה לשתי קבוצות משפרת גם את דיוק הרישום ונותנת מנוחה קלה ליד בין קבוצה אחת לשנייה. ההזרעה חייבת להתקיים בנחת ובמתנינות ולא בלחץ של זמן.

נקודה נוספת החשובה בקיץ והשונה לעומת החורף: אחזקת הקשיות קרוב לגוף, לעתים מתחת לחולצה, לא רצויה. הטמפרטורה החמה משפיעה וגורעת מחיוניות תאי הזרע, כל זמן שהם בתוך הקשית. בחורף, יש

על טמפרטורה של כ-20-25 מעלות בקשיות. ולכן, על המזריע להקפיד על הפרטים הקטנים, שלעתים משתנים בין משק למשק או בין העונות השונות. המכונית והכנת הקשיות להזרעה באזור מוצל או חשוף לשמש? האם הפרות מרוכזות ליד אזור המכונית, או יש ללכת עשרות מטרים עד לאזור ההזרעה? האם ההזרעה היא בבוקר שעדיין לא חם, או בשעות הצהריים שבה הטמפרטורה מגיעה לעיתים לכ-40°C? ההיגיון והשכל הישר, לצד הוראות איזו מוקפדות, יביאו לאחידות וגם יתרמו לעבודתנו ברפתות.

פרייה

הפרים החלו לעבור את הטיול ובמשך כחודשים נסיים את כולם. הטיול מתבצע בימי שלישי בלבד ולכן הזמן בין תחילת הפעולה לסיום כלל הפרייה מתארך.

החודש חזרנו לבדוק את הפרים לבדיקות הנדרשות למעך הייצוא. בעקבות בדיקות אלו אנו מקפצים כ-20 פרים שזרמתם מיועדת לייצוא. השבוע נסיים את כל הניירת ובתקווה שגם תהיה חתימה לשלושה משלוחים: אחד לקניה ועוד שניים לווייטנאם. ■